

Lidwien Besselink, managing partner van Triple Bridge en project-leider bij het COB

‘Ondergronds bouwen levert vaak meer op dan je vooraf bedenkt!’

“Het ondergronds brengen van infrastructuur of andere functies levert met name in drukke stedelijke gebieden ruimte en kansen op voor een duurzamere leefomgeving. Door verschillende maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, de energietransitie en klimaatadaptatie, en maatschappelijke thema’s zoals sport en recreatie, slim te verbinden, kunnen er oplossingen worden bedacht waarbij boven- en ondergrondse ruimte optimaal worden benut. Voor de uitdagingen van de toekomst is dit 3D-denken van groot belang.

Maar hoe maak je dit ‘onderbuikgevoel’ hard? Hoe onderbouw je de keuze om voor een duurdere en risicovollere ondergrondse oplossing te kiezen? Door te leren van ervaringen van reeds uitgevoerde projecten! Dat doen we binnen dit COB-project: door gestructureerd gerealiseerde ondergrondse bouwprojecten te evalueren, vergroten we onze kennis en inzichten over wat de daadwerkelijke meerwaarde is van ondergronds bouwen. Dit gaat ons helpen om in de toekomst goede besluiten te nemen en tot optimalisatie van ontwerpen te komen als oplossing voor de complexe opgaven waar we als maatschappij voor staan.”

A. Besluitvorming en argumenten

- Besluitvormingsproces: hoe is men tot het besluit gekomen?
- Op basis van welke argumenten?
- Welke rol heeft de ondergrond gespeeld in het besluitvormingsproces?

B. Effecten

- Welke effecten zijn opgetreden?
- In hoeverre komen deze overeen met ex ante inschattingen?
- Welke baten worden nu ervaren?
- Welke effecten zijn vooraf niet meegenomen?

Ex post evaluatie cases (10 à 15):

1. Haagse tramtunnel (Souterrain)
2. Parkeergarages: Enschede
3. A4 Schiedam
4. Zuidas Amsterdam
5. Spoortunnel Delft
6. Vergelijking met internationale projecten

C. Gesprekskader voor bestuurders

Zodanig dat de ondergrondse opties worden betrokken in afwegings- en besluitvormingsproces

D. Batengericht ontwerpen:

Input voor ontwerpen met waarden

De waarde van ondergronds bouwen

Ondergronds ruimtegebruik kan een essentiële bijdrage leveren aan een mooi, leefbaar en duurzaam Nederland. Door functies ondergronds te brengen, blijft er bovengronds ruimte over voor andere doeleinden. Het COB is een ontwikkelproject gestart om die waarde – de toegevoegde waarde van ondergronds ruimtegebruik op de omgeving – inzichtelijk te maken. Dit inzicht kan het ontwerp- en besluitvormingsproces rond het al dan niet ondergronds brengen van functies ondersteunen. **Heeft u een interessante casus om te onderzoeken, wilt u meedenken of op een andere manier bijdragen aan het project?** We horen het graag! Hoe meer partijen er meedoen, hoe eerder we de resultaten zichtbaar kunnen maken.

👉 Ga voor meer informatie naar www.cob.nl/waarde of neem contact op met projectleider Lidwien Besselink: l.besselink@triple-bridge.nl / 06 2214 5257.

Ook het A4-project doet mee!

(Beeld: BGSV)

Nederlands kenniscentrum voor ondergronds bouwen en ondergronds ruimtegebruik

Geert Roovers, senior consultant bij Antea, lector Bodem en Ondergrond aan Saxion Hogeschool Deventer en projectleider bij het COB

Samenwerking met studenten

“In het COB-project is een belangrijke rol weggelegd voor studenten. Per casus gaan twee studenten van een hogeschool of universiteit aan de slag met een evaluatie: één op het gebied van besluitvorming en één op het gebied van meetbare effecten. Onderling wisselen de studenten hun ervaringen uit binnen een kenniskring. Deze aanpak leidt tot een win-win-winsituatie. Opdrachtgevers krijgen een gedegen evaluatie van hun project, de studenten werken aan een interessante opdracht waarbij ze vanuit verschillende kanten ondersteuning krijgen, en het COB krijgt gestructureerde, waardevolle informatie over de daadwerkelijke waarde van ondergronds bouwen. Bovendien leren de studenten hoe hun deelonderzoek bijdraagt aan het grote geheel, doordat zij betrokken worden bij het projectteam van hun casus. Het is aan ons – het projectteam – om met behulp van de studenten uit alle studentenonderzoeken een rode draad te destilleren en deze te vertalen naar aanbevelingen voor een verbeterd ontwerpen en besluitvormingsproces.”

Oproep voor studenten

Er is nog plek voor enthousiaste studenten die aan de slag willen met de evaluatie van een gerealiseerd ondergronds bouwproject. Neem voor aanmelding of meer informatie contact op met Edith Boonsma (edith.boonsma@cob.nl / 085 4862 410) of ga naar www.cob.nl/waarde.

AFSTUDEERONDERZOEK

De ruimtelijke effecten van Het Souterrain

Politieke besluiten omtrent de aanleg van ondergrondse infrastructuur voor transport in stedelijke gebieden worden mogelijk genomen op basis van onvolledige beleidsinformatie. De perceptie is dat ruimtelijke effecten niet (naar behoren) worden meegenomen in ex ante kosten-batenanalyses. Sebastiaan Buisman heeft de kloof tussen waargenomen ruimtelijke effecten van Het Souterrain en ruimtelijke effecten in reeds bestaande kosten-batenanalyses onderzocht, en bekeken waarom bepaalde ruimtelijke effecten niet meegenomen worden in kosten-batenanalyses.

AFSTUDEERDER

Sebastiaan Buisman

PROJECT

Waarde van ondergronds bouwen

WAAR

TU Delft, faculteit Techniek, bestuur en management, masteropleiding Systems engineering, Policy analysis and management

Ondergrondse transportinfrastructuurprojecten zijn een mogelijke oplossing voor de toegenomen vraag naar transport, de beperkte ruimte en de congestie in stedelijke gebieden. Bovendien sluiten ze aan bij de noodzaak voor een verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte in stedelijke gebieden. Tegenwoordig moeten gemeenten een kosten-batenanalyse uitvoeren als zij om subsidie bij de nationale overheid vragen. Deze analyse geeft een goed beeld van de kosten en baten van een project op de samenleving. Een potentieel gevaar van een kosten-batenanalyse voor ondergrondse transportinfrastructuurprojecten is dat ruimtelijke effecten niet (naar behoren) worden meegenomen en dat daardoor de resultaten onvolledig zijn. Een mogelijkheid bestaat dat beslissingen over de

aanleg van dergelijke projecten op basis van onvolledige beleidsinformatie worden genomen.

Sebastiaans onderzoek is gebaseerd op een diepgaande casusstudie van Het Souterrain in Den Haag. Achttien mensen zijn geïnterviewd die een rol hadden tijdens het besluitvormingsproces van dit project. De waargenomen ruimtelijke effecten van Het Souterrain zijn:

- Er is een tramvrije omgeving op de Grote Marktstraat gerealiseerd, wat goed is voor fietsers en voetgangers.
- Het centrum van de stad krijgt een impuls door de aanleg van nieuw, leegstaand gebied.
- Een veilige omgeving voor fietsers en voetgangers.
- Een veilige omgeving voor fietsers en voetgangers.
- Een veilige omgeving voor fietsers en voetgangers.

Verder lezen?

Lees dit artikel eind mei in de Onderbouwing via www.cob.nl/verdieping